

Naziv studija: Studij **pedagogije**

Naziv modula: **Institucionalni odgoj i obrazovanje**

Naziv kolegija: **Ustanove ranog odgoja i obrazovanja**

Ime nastavnika: Prof. dr. sc. **Arjana Miljak** i dr.sc. **Edita Slunjski**, vanjski suradnik

Status kolegija: **obvezatni**

Uvjeti: **nema**

Oblik nastave: **predavanja/seminari/praktikum**

Broj ECTS bodova: **5**

Ispit: **Pismeni** (procjena i samoprocjena pismenih uradaka)

**Cilj kolegija:** razvijati kod studenata osjetljivost za razumijevanje društvenog i kulturnog konteksta kao važnog čimbenika ustroja ovih ustanova; upoznati ih s važnošću ekologije vođenja ovih ustanova.

Osim ovog općeg cilja držimo važnim osposobiti studente, da putem samostalnog i kritičkog proučavanja literature te raspravama na seminarima i praktikumima uz pomoć predavača, ovladaju temeljnim spoznaja o važnosti suvremene organizacije ustanova, posebice ranog odgoja djece, kako bi se osposobili za razumijevanje i anticipaciju promjena koje su sastavni dio suvremenog svijeta, te da kroz tu prizmu mogu procjenjivati postojeću praksu u ustanovama; postupno ih osposobiti za razumijevanje i istraživanje ove problematika na osnovi toga i koncipiranje kvalitetnijeg kurikulumu ranog odgoja i obrazovanja u ovim ustanovama u kojem će se učenje djece sagledavati kao prirodna aktivnost djece a ne kao posebna i izolirana, sukladno tomu su i načini istraživanja, promatranja i poticanja cjelokupnog razvoja i odgoja djeteta u ovim ustanovama omogućujući im primjeren prostor, materijale, vrijeme, društvo odraslih i djece za njihove ( samo) aktivnosti.

**Uloga kolegija u skupnom kurikulumu:** dodiplomski kolegiji informativnog karaktera

**Korištene metode:** izlaganja, vođenja rasprava, grupnog rada, prikazivanja različitih video materijala i zapisa, **terenska nastava - posjet nekim vrtićima u Zagrebu i izvan Zagreba ( Varaždin i Gospić )**, što ćemo, s obzirom na broj studenata ( više od sto) morati organizirati u dva navrata.

## **Sadržaj kolegija:**

### **Prvi tjedan:**

Na prvom susretu sa studentima predstaviti će se predavači i nacrt plana i programa kolegija, upoznati ih s njihovim obvezama nakon čega će uslijediti rasprava o njihovim prijedlozima u svezi s njihovim obvezama ali i s načinom rada na predavanju, seminarima i praktikumima. Raspraviti će se i o literaturi i sugerirati načine rada s literaturom, korištenje nove literature na drugim jezicima, osim engleskog, ako su dostupni studentima, korištenje drugih knjižnica i naravno interneta. Posebno će ih se upoznati s radom na praktikumima koji će se, odvijati u obliku rasprava o njihovim pismenim uradcima, na analizi video zapisa, fotografija, i dijapozitiva iz različitih okruženja, i s različitim namjerama i zadacima. Dati će se informacija i o terenskoj nastavi u vrtićima i uputiti na obveze koje će tom prilikom imati.

Podjela studenata na grupe za seminare i praktikume i objasniti načine rada i obveza.

### **Drugi tjedan:**

Povijesni pregled ustanova ranog odgoja: od socijalno zaštićenih ustanova do odgojno obrazovnih  
Zavodi za nahodčad - Dubrovnik 1432.godine, Zadar,1452., Šibenik,1612.,  
Pjestovališta, kolijevke, jaslice, 1855, prvo pjestovalište J Haulik.  
1872. prvo zabavište po uzoru na Frobelove dječje vrtiće.

### **Treći tjedan :**

- Društveno-političko i kulturno naslijeđe  
uz dominantne psihologijske i pedagogijske teorije kao bitni čimbenici ustroja ovih ustanova;  
- Industrijski model ustroja - ili : praktična tradicija dječjih vrtića-glavne značajke:  
vrtić kao čuvalište djece ( dok su roditelji na poslu),  
uniformiran i rigidna organizacija procesa odgoja i obrazovanja;  
strogo određene odgojno-obrazovne aktivnosti- zanimanja ili vođene aktivnosti,  
izravno poučavanje djece ili prenošenje znanja dominantno,  
stroga organizacija aktivnosti i isto takav raspored djece u aktivnostima,  
brojnost djece u odgojnim grupama;

### **Četvrti tjedan**

Nadležnost nad ovim ustanovama raspodijeljena na zdravstvenu, socijalnu brigu,  
kasnije na prosvjetnu (1980.),  
uniformnost organizacije ovih ustanova, za cijelu zemlju;  
autoritarnost rukovođenja, strogo određena hijerarhija i kontrola;  
odvojenost vrtića od jaslica očitovala se i u arhitektonskim rješenjima;  
općenita značajka izoliranost i izdvojenost odgojnih grupa i izoliranost ovih ustanova;

### **Peti tjedan:**

Rigidno strukturiranje vremena u ovim ustanovama ( režim dana),  
isto tako strukturiranje prostora, da bi se moglo bolje nadzirati i kontrolirati  
prilagođavanje djece organizacijskim značajkama ustanove, umjesto obratno,  
unificiranje i uprosječivanje djece umjesto uvažavanja različitosti,  
planirani sadržaji programa relevantni umjesto interesi i postojećeg znanja djece.  
ograničavanja kreativnosti djece, ispravljanje i modificiranje ponašanja djece,

autoritarnost odgajatelja, ravnatelja i članova stručnog tima,  
unificirano i stručno usavršavanje odgajatelja i stručnog tima,  
kolektivizam , sovjetskog tipa nasuprot individualizmu (piagetovskog tipa) i socijalnom konstruktivizmu.

### **Šesti tjedan**

Postindustrijski model - suvremeni ustroj ustanova za 21 stoljeće i prijelazni modeli karakteristični za različita društva i različite kulture,  
nova paradigma djetinjstva,  
dijete kao aktivni sudionik, sukonstruktor svog razvoja i odgoja,  
sustavni pristup kontinuiranom mijenjanju ovih ustanova  
- stvaranja zajednica koje uče,  
promjena načina rukovođenja ustanovama

### **Sedmi tjedan**

– ekologija vođenja, od hijerarhijski nametnute kontrole prema samokontroli, samoorganizaciji i samousavršavanju procesa odgoja i obrazovanja, stvaranje okruženja za kontinuirano učenje svih sudionika , inkluzija djece s posebnim potrebama i pravima, uključivanje roditelja i članova lokalne zajednice, kontinuirano razvijanje kurikuluma ranog odgoja, odgoj djece do treće godine integralni su dio ovih ustanova, autonomnost i odgovornost ustanova za svoj razvoj.

### **Osmi tjedan**

Učenje u odgojno-obrazovnim ustanovama - organizacijama koje uče:  
konstruiranje, sukonstruiranje i podupiranje znanja  
metarazine učenja,  
učenje putem komunikacije, rasprava i razmjena,

### **Deveti tjedan:**

Intuitivne teorije djeteta,  
njihovo osvještavanje, propitivanje, nadograđivanje ili mijenjanje,  
promatranje i razumijevanje djeteta,  
stjecanje povjerenja u dijete- početak zajedničkog građenja i sukonstruiranja kurikuluma,

### **Deseti tjedan**

Kurikulum kao zajednička teorija odgoja i obrazovanja, koju stvara svaka ustanova,  
pri čemu obvezno ugrađuje osnovne demokratske tekovine,  
sukonstrukcija kurikuluma putem akcijskog istraživanja,  
značajke akcijskog istraživanja, odnos teorije i prakse,  
razvoj refleksivnih praktičara i refleksivne prakse,

## **Jedanaesti tjedan :**

Projekti djece kao rezultat akcijskog istraživanja,  
izbor teme projekta odlučuju djeca,  
način rada na projektu, tehnike razvijanja i podupiranja projekta  
dokumentiranje projekta, etnografske snimke,  
korigiranje dječjih teorija, samoevaluacija,  
dokumentacija omogućuje kontinuirano učenje svih sudionika uključujući i roditelje.

## **Dvanaesti i trinaesti tjedan:**

S obzirom na veliki broj studenata terenska nastava će se morati odvijati u dva navrata.

### Literatura:

#### Osnovna:

1. Miljak,A.;Vujičić.L. (2002.): Vrtić u skladu s dječjom prirodom. Rovinj, Dječji centar Neven. ( str. 10- 40.)
2. Slunjski, E. ( 2006) : Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću - organizaciji koja uči. Zagreb, Mali profesor; Čakovec, Visoka učiteljska škola Čakovec.

#### Preporučena :

1. Dahlberg,G.;Moss.P.;Pence. A. (1999): Beyond Quality in Early Childhood Education and Care. London, Falmer press.
2. Moss.P.; Pence. A. ( 1994.):Valuing Quality in Early Childhood Services.London,Paul Chapman pub.
3. Giudici,C.; Rinaldi.C. (eds) (2002.) :Making Learning Visible. Reggio Emilia, Reggio Children.